

Preses relīze

Luksemburgā, 2019. gada 5. decembrī

ES lauksaimnieku ienākumu stabilizācijas pasākumi — zems izmantošanas līmenis kopā ar pārmērīgu kompensēšanu, secina revidenti

Saskaņā ar Eiropas Revīzijas palātas jaunāko ziņojumu ES instrumenti, ar ko palīdz lauksaimniekiem apdrošināt savus ienākumus pret cenu samazināšanos un produkcijas zudumiem, tikai daļēji sasniedza mērķus, un to izmantošanas līmenis saglabājas zems un nevienmērīgs. Turklāt revidenti norāda, ka daži ārkārtas pasākumi nav pietiekami mērķtiecīgi un var izraisīt neproporcionālus kompensāciju maksājumus.

ES kopējā lauksaimniecības politikā (KLP) ir paredzēti dažādi pasākumi, kuru mērķis ir garantēt stabilus un pienācīgus ienākumus lauksaimniekiem. Tiešie maksājumi, ko saņem 6,4 miljoni lauksaimnieku 28 dalībvalstīs, veido 41 miljardu EUR gadā. Papildus šiem tiešajiem maksājumiem KLP ietver īpašus instrumentus, kas paredzēti, lai novērstu un pārvaldītu riskus un krīzes lauksaimniecības nozarē. Piemēram, lai stabilizētu lauku saimniecību ienākumus, var izmantot apdrošināšanu un kopieguldījumu fondus. Turklāt pastāv ārkārtas pasākumi, kas paredzēti, lai stabilizētu visu tirgu būtisku traucējumu gadījumā, piemēram, kad Krievija 2014. gadā nolēma aizliegt noteiktas lauksaimniecības produkcijas importu no ES.

Revidenti konkrēti pārbaudīja, vai šie instrumenti ir īstenoti efektīvi un vai tie deva rezultātus. Viņi īpašu uzmanību pievērta ES sniegtajam apdrošināšanas atbalstam un ārkārtas pasākumiem, kas īstenoti augļu un dārzeņu nozarē pēc Krievijas ieviestajām sankcijām 2014. gadā.

Revidenti atzīst, ka KLP ietver dažādus ienākumu aizsardzības pasākumus. Šajā kontekstā būtiska nozīme ir tiešajiem maksājumiem. Tie veido vidēji ceturto daļu no lauku saimniecību ienākumiem un sniedz iespēju lauksaimniekiem vieglāk pārvarēt cenu vai produkcijas apjoma samazinājumu un tādējādi mazina tiem vajadzību izmantot apdrošināšanu. Līdztekus KLP arvien vairāk veicina preventīvus pasākumus, jo īpaši iedrošinot lauksaimniekus pieņemt labu lauksaimniecības un ar vidi saistīto praksi. Tomēr revidenti konstatēja, ka šī darbība maz ietekmē lauksaimnieku rīcību, jo apdrošinātajiem lauksaimniekiem var mazināties motivācija piemērot izturētspēju palielinošu uzņēmējdarbības stratēģiju vai pielāgoties klimata izmaiņām.

Šī preses relīze sniedz kopsavilkumu par Eiropas Revīzijas palātas sagatavoto īpašo ziņojumu. Tā pilns teksts ir pieejams Palātas tīmekļa vietnē www.eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Revidenti norāda, ka lielākajai daļai no 2,6 miljardiem EUR, kas paredzēti budžetā, lai palīdzētu lauksaimniekiem apdrošināties pret cenu svārstīgumu un produkcijas zudumiem, bija maza ietekme. Šī nauda sasniedz ļoti mazu lauksaimnieku daļu, jo mazāk nekā 10 % no tiem, kas apdrošinās, dara to, izmantojot ES atbalstu. Vairākums lauksaimnieku pat neapsver risku mazināšanu, jo viņi jebkurā gadījumā cer saņemt nozīmīgu publiskā sektora atbalstu krīzes situācijā. Turklāt ES atbalsts apdrošināšanai nav piešķirts tiem, kam tas bija patiesi vajadzīgs. Divās dalībvalstīs, kuras visaktīvāk izmanto ES atbalstu apdrošināšanai (Itālija un Francija), revidenti novēroja, ka lielāko daļu atbalsta saņem viņa nozare. Šajā nozarē, kurā apdrošinātais kapitāls var sasniegt 115 000 EUR/ha, daudzi atbalsta saņēmēji, ņemot vērā viņu finanšu iespējas un risku profilu, būtu apdrošinājuši savu produkciju pat bez ES subsīdijām.

“Pašlaik ir pieejami ierobežoti pierādījumi par to, ka ES, sniedzot šo atbalstu lauksaimnieku ienākumu stabilizēšanai, rada pievienoto vērtību,” teica par šo ziņojumu atbildīgais Eiropas Revīzijas palātas loceklis Samo Jereb. “Pasākumi jāpadara vēl mērķtiecīgāki, lai tos var izmantot lauksaimnieki, kuriem šie pasākumi ir vajadzīgi visvairāk, un jārikojas tādā veidā, lai netraucētu preventīvākas un izturētspējīgākas ES lauksaimniecības attīstībai.”

Attiecībā uz 513 miljoniem EUR, kas no 2014. gada līdz 2018. gadam, reaģējot uz Krievijas ieviesto aizliegumu, iztērēti saistībā ar augļiem un dārzeņiem, ES nebija noteikusi objektīvus rādītājus, lai tos izlietotu apdomīgi. Piemēram, 61 % no atbalsta saņēma ābolu ražotāji (galvenokārt Polijā), lai arī ābolu eksports saglabājās gandrīz nemainīgs vai pat pieauga. Ārkārtas pasākumi tika piemēroti arī citiem augļiem (piemēram, persikiem un nektarīniem), lai risinātu strukturālas pārprodukcijas problēmu ES, nevis reaģētu uz vienreizējiem tirgus traucējumiem. Visbeidzot, revidenti atzīmē, ka ES atbalsts produktu izņemšanai bezmaksas izplatīšanas nolūkā ir bijis saistīts ar augstām izmaksām. Dažos gadījumos apmaksātās likmes būtiski pārsniedza tirgus cenu un tādējādi tika pieļauta pārmērīga kompensēšana. Turklāt revidenti konstatēja, ka lielākā daļa no produktiem, kas izņemti no tirgus bezmaksas izplatīšanas shēmām, galu galā atgriezās tirgū citā formā (piemēram, kā sula Grieķijā un Spānijā) un tikai daļa no tiem nonāk pie cilvēkiem, kuriem nepieciešama palīdzība.

Ņemot vērā jaunākos tiesību aktu priekšlikumus attiecībā uz turpmāko KLP, kurā paredzēts mērķtiecīgāk pievērst uzmanību risku pārvaldībai, revidenti iesaka Eiropas Komisijai:

- rosināt lauksaimniekus labāk sagatavoties krīzes situācijām;
- labāk plānot un uzraudzīt savu atbalstu apdrošināšanai;
- skaidri noteikt kritērijus ārkārtas pasākumu piemērošanai un pārtraukšanai;
- pielāgot kompensāciju par izņemšanas darbībām.

Piezīmes izdevējiem

Īpašais ziņojums Nr. 23/2019 “Lauksaimnieku ienākumu stabilizācija: pieejams visaptverošs instrumentu kopums, taču ir jāpaaugstina to izmantošanas līmenis un jānovērš pārmērīgas kompensācijas” ir pieejams ERP tīmekļa vietnē (eca.europa.eu) ES 23 valodās.

ERP 2018. gada novembrī sniedza [atzinumu par Komisijas tiesību aktu priekšlikumiem attiecībā uz turpmāko KLP](#).

Līdz 2020. gada beigām ERP plāno arī sagatavot īpašo ziņojumu par ārkārtas pasākumiem, ko ES pieņēma, lai neitralizētu traucējumus piena produktu tirgū no 2014. gada līdz 2017. gadam. Šajā

nozārē tika iztērēti aptuveni 740 miljoni EUR, un viens no mērķiem bija sniegt kompensācijas lauksaimniekiem saistībā ar Krievijas Federācijas ieviestajām sankcijām. Attiecīgs [ieskats gaidāmajā revīzijā](#) tika publicēts 2019. gada oktobrī.

Ar īpašajiem ziņojumiem ERP iepazīstina Eiropas Parlamentu un ES Padomi, kā arī citas ieinteresētās personas, tādās kā valstu parlamenti, nozares un pilsoniskās sabiedrības pārstāvji. Lielākā daļa no mūsu sagatavotajiem un ziņojumos iekļautajiem ieteikumiem tiek īstenota.

Saistībā ar šo ziņojumu preses pārstāvjus lūdzam sazināties ar

Vincent Bourgeois – e-pasts: vincent.bourgeois@eca.europa.eu

Tālr.: (+352) 4398 47502 / Mob. tālr.: (+352) 691 551 502